

TIR Sistemi, Gümrük mührü altında uluslararası eşya taşımacılığını maksimum kapsamda kolaylaştırmayı planlar. Sistem, ülkeleri transit geçebilmek için gerekli olan ve risk sayılan gümrük vergi ve resimlerini kapsayan garantileri sağlar. Gümrük makamları ve uluslararası tüccar toplulukları arasındaki sorumlulukları dengeler.

TIR Sistemi, uluslararası eşya taşımacılığındaki farklı paydaşlara aşağıdaki faydaları sunar:

- Ticareti ve taşımacılığı kolaylaştırmak
- geçişlerindeki gecikmeleri önler; formaliteleri azaltarak taşıma maliyetini düşürür.
- Standart kontrollerin uygulanması ve standart belgelerin kullanılmasıyla geçişleri kolaylaştırır; ve sonuç olarak Uluslararası ticaretin gelişmesini teşvik eder.

Taşıma sektörü için ;

- Eşyanın uluslararası sınırları geçerek bir yerden başka bir yere en az müdahale ile taşınmasını sağlar;
- Gecikmeler ve geçiş maliyetleri azalır;
- Belgeler basitleştirilmiş ve standartlaştırılmıştır.
- Geçiş sınırlarında gümrük garanti depozitosu vermeye gerek yoktur.

Gümrük Makamları için ;

- Uluslararası eşya taşımacılığı sırasında risk sayılan gümrük vergi ve resimleri 50.000 \$ a kadar garanti altına alınmıştır,
- Eşyanın geçişlerinde muayene ihtiyacını azaltır,
- Gümrük kontrolünü ve dokümantasyonu kolaylaştırır,
- İthalat ve ihracat için iç gümrükleme noktalarını kullanarak Gümrük personeline daha verimli çalışma imkanı sağlar.

Tır Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu UNECE gözetiminde özenle hazırlanan (1975 TIR Sözleşmesi) TIR Karnesi Himayesinde eşyaların uluslararası taşınmasına dair gümrük sözleşmesidir.

1975 TIR Sözleşmesi 1978 yılından itibaren günün gelişen ekonomik şartlarına uygun olarak 20 defa revize edilmiş, en son yapılan değişiklikler 12 Mayıs 2002 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

Tır Karnesi

TIR Karnesi uluslararası kara taşımacılığını dolayısıyla uluslararası ticaretin kolaylaştırılmasını sağlayan bir gümrük transit belgesidir.

Eşya, TIR Karnesi himayesinde hareket noktasındaki gümrük idaresinden, varış noktasındaki gümrük idaresine kadar bir prosedür altında taşınır ve bu prosedüre TIR Sözleşmesi kapsamında "TIR taşıması" denir.

Her bir TIR Karnesinin farklı bir referans numarası vardır. İhtiva ettiği sayfa sayısına göre 4, 6, 14 ve 20 yaprak olmak üzere çeşitlere ayrılmıştır. Karne sayfa sayıları, hareket, varış ve transit olarak geçilecek ülke ve/veya gümrük idaresi sayıları göz önüne alınarak, farklı basılmıştır. Bunun için, TIR karnesi açılırken, karneye işlem yapacak olan hareket, transit ve varış gümrük idareleri sayısı hesaba katılmalıdır. Örneğin 6 yapraklı bir TIR Karnesi 6 gümrük idaresi arasında kullanılabilir.

TIR Karnesi tek bir TIR taşıması için düzenlenir. Eşya hareket, transit ve varış gümrüklerine TIR Karnesi ile beraber sunulur. TIR Karnesi usulüne uygun olarak ilgili gümrük idaresine onaylatılır. Bu işlemden sonra TIR Karnesi kefil kuruluşa iletilmek üzere, TIR işlemlerinin yürütüldüğü Oda'ya iade edilir.

TIR Karneleri Türkiye'de TOBB adına TIR işlemlerini yürütmekle görevlendirilen Ticaret Odaları tarafından dağıtılır. Karne hamilleri TIR işlemlerini yalnızca bu odalardan tercih edeceği birisi ile yürütür.

TIR Sisteminin Prensipleri

TIR Sistemi eşyanın uluslararası taşınmasında kullanılan bir gümrük transit sistemidir. Dayandığı beş temel prensip vardır.

1. Araç veya konteynerlerin güvenliği
2. Uluslararası garanti zinciri
3. TIR karnesi
4. Gümrük kontrollerinin karşılıklı olarak tanınması
5. Kontrollü giriş

Araç veya Konteynerlerin Güvenliği

Eşya mühürlü araç ya da konteynerda taşınır. Bu araçlar gümrük makamları tarafından onaylanır ve bu onay her iki yılda bir yenilenir.

Uluslararası Garanti Zinciri

Taşıma işlemi süresince oluşabilecek düzensizlikler nedeni ile ortaya çıkan gümrük vergi ve resimleri, uluslararası garanti zincirinin güvenliği altındadır.

TIR Karnesi

Eşyanın uluslararası taşınması için düzenlenen TIR Karnesi tüm giriş, çıkış yada transit ülke gümrük makamları tarafından kabul görmüş bir garanti belgesidir.

Gümrük Kontrollerinin Karşılıklı Olarak Tanınması

Hareket gümrükleri tarafından alınan güvenlik önlemleri transit ve varış gümrük idarelerince kabul görür.

Kontrollü Giriş

TIR Sisteminde Karne verme ve garantör kuruluş olma görevi yetkili ulusal makamlarca verilir. Taşımacılar için ise sisteme giriş, karne veren ve garantör kuruluş ile ulusal gümrük makamları tarafından verilir.